

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/44/2019
Identifikačné číslo spisu: 6308207110
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6308207110.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne X. I., narodenej XX. XX. XXXX, bývajúcej v R. K., R. K. XX, zastúpenej JUDr. Jánom Miadokom, so sídlom v Banskej Bystrici, SNP 2, proti žalovanej O. F., narodenej XX. XX. XXXX, bývajúcej v D., V. XX, zastúpenej JUDr. Františkom Vávračom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 51, o určenie priebehu hranice, vedenom Okresným súdom Brezno pod sp. zn. 4C/179/2008, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. októbra 2018, sp. zn. 17Co/274/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Brezno (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. apríla 2017 sp. zn. 4C/179/2008 určil, že priebeh hranice pozemkov medzi vo výroku bližšie špecifikovanými nehnuteľnosťami prechádza bodmi tak, ako sú zakreslené vo vytyčovacom náčrte znaleckého posudku č. 36/2010 zo dňa 22. júna 2010 vypracovaného znalcom X.. N. J.Š. a rozhodol o trovách konania. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobkyňa, resp. jej právna predchodkyňa, nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe kúpnej zmluvy zo dňa 3. augusta 1944 od K. Q. a S. Q., ktoré boli aj reálne vyčlenené. Splnila tak zákonom predpísané náležitosti pre vydržanie nehnuteľnosti vyžadované § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“). Súd prvej inštancie v danom spore nezistil skutočnosti v zmysle § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré by vylučovali vydržanie predmetnej nehnuteľnosti. Právni predchodcovia žalobkyne nepretržite užívali vyššie uvedené nehnuteľnosti od roku 1944. Konštatoval preto, že už právni predchodcovia žalobkyne splnili podmienku vyžadovanú § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka a keďže do doby oprávnenej držby žalobkyne možno započítať aj dobu držby jej právnych predchodcov, žalobkyňa s poukazom na § 134 a § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka splnila podmienku pre vydržanie sporných nehnuteľností.

2. Proti predmetnému rozsudku súdu prvej inštancie podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom tak, že ho

potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie síce nesprávne aplikoval ustanovenie § 134 Občianskeho zákonníka, ale podľa odvolacieho súdu uvedené pochybenie nič nemení na správnom právnom posúdení veci zo strany súdu prvej inštancie o nadobudnutí vlastníckeho práva k pozemkom žalobkyne vydržaním, a to ešte zo strany jej právnych predchodcov. Zdôraznil, že podstatné je, že pri nezmenenom skutkovom stave možno dospieť k rovnakému záveru o nadobudnutí vlastníckeho práva vydržaním, ako k tomu dospel aj súd prvej inštancie, ktorého rozhodnutie je tak vo výroku vecne správne. Poukázal na skutočnosť, že k uchopeniu držby pozemkov zo strany právnych predchodcov žalobkyne došlo v roku 1944; teda v období platnosti uhorského obyčajového práva na Slovensku do 31. decembra 1950 a následne platnosti zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „stredný Občiansky zákonník“) v období od 1. januára 1951 do 31. marca 1964. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že právní predchodcovia žalobkyne užívali pozemky od roku 1944 na základe kúpnej zmluvy zo dňa 3. augusta 1944. Je preto potrebné aplikovať uhorské obyčajové právo platné na Slovensku do 31. decembra 1950, respektíve stredný Občiansky zákonník účinný od 1. januára 1951. Držbu sporných nehnuteľností právnych predchodcov žalobkyne považoval od augusta 1944 za dobromyseľnú a poctivú, a to aj napriek uplatňovaniu tzv. intabulačného princípu podľa uhorského obyčajového práva (konštitutívny charakter zápisov do pozemkovej knihy), keď nedostatok tejto podmienky ešte bez ďalšieho neznamená, že nemohli sporný pozemok držať dobromyseľne (sama skutočnosť, že držiteľ nie je v evidencii nehnuteľností zapísaný ako vlastník ešte neznamená nedostatok jeho dobromyseľnosti). Podľa odvolacieho súdu treba prihliadnúť na to, že uzavretie predmetnej kúpnej zmluvy nebolo medzi stranami sporné. Jej existenciu možno dôvodiť aj zo správania sa účastníkov zmluvy (osobitne právnych predchodcov žalobkyne) po jej uzavretí; z dokazovania nevyplývala pochybnosť, že by držba právnych predchodcov žalobkyne nebola všeobecne rešpektovaná obyvateľstvom (osobitne právnymi predchodcami žalovanej), títo na pozemkoch riadne a nerušene hospodárili (vrátane výstavby budov na pozemkoch). Právní predchodcovia žalobkyne teda v auguste 1944 vstúpili do dobromyseľnej držby pozemkov. Výdržacia doba podľa uhorského obyčajového práva platného na Slovensku v tom čase v trvaní 32 rokov by uplynula v auguste 1976; v dôsledku ustanovenia § 566 ods. 1 a 2 v spojení s § 116 ods. 1 stredného Občianskeho zákonníka však uplynula už dňa 1. januára 1961, t. j. najneskôr uplynutím kratšej vydržacej doby stanovenej tzv. stredným Občianskym zákonníkom počítanej od 1. januára 1951. Ku dňu 1. januára 1961 teda došlo k vydržaniu vlastníckeho práva zo strany právnych predchodcov žalobkyne, pričom nebolo sporné, že bola splnená aj podmienka spôsobilého predmetu vydržania podľa tzv. stredného Občianskeho zákonníka, pretože pozemky nepatrili medzi tzv. nescudziteľné veci v socialistickom vlastníctve. Rozsudok súdu prvej inštancie preto ako vecne správny potvrdil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Dovolanie odôvodnila dovolacím dôvodom podľa § 431 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p. alebo Civilný sporový poriadok“) tvrdiac, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) C. s. p.]. Namietala, že odvolací súd odignoroval § 382 C. s. p., podľa ktorého ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Podľa žalovanej je nepochybné, že právne posúdenie súdu prvej inštancie vychádza z § 134 ods. 1 v spojení s § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka, zatiaľ čo odvolací súd pri právnom posúdení aplikoval stredný Občiansky zákonník. Odvolací súd mal preto žalovanú vyzvať, aby sa vyjadrila k použitiu stredného Občianskeho zákonníka. Na základe uvedeného potom žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedla, že právne posúdenie sporu vykonal súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd na základe rovnakého predpisu, a to na základe Občianskeho zákonníka. Dovolacie dôvody žalovanej považovala za vytrhnuté z kontextu.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza nasledovné:

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie treba preto považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (v tejto súv. por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalovaná odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p.

8. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu. V zmysle § 420 písm. f) C. s. p. je teda relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý marí možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Pre procesnú stranu z práva na spravodlivý súdny proces nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom (I. ÚS 50/04, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 252/04).

9. Podľa § 382 C. s. p. ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

10. Účelom uvedeného ustanovenia je zabrániť vydávaniu „nepredvídateľných“ alebo „prekvapivých“ rozhodnutí. Za „prekvapivé“ rozhodnutie sa označuje rozhodnutie, ktorým odvolací súd v merite veci za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorá nebola predtým predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch, než rozhodnutie súdu prvej inštancie, resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené na nepredvídateľne iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietať správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní.

11. Najvyšší súd v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p. (zákona č. 99/1963 Zb. - ďalej len „O. s. p.“; v súčasnosti § 382 C. s. p.), aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité, avšak je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

12. O prípad, v ktorom má odvolací súd povinnosť postupovať podľa § 382 C. s. p., ide vtedy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že sa na vec - podľa jeho názoru - vzťahuje také ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní zo strany súdu prvej inštancie nebolo použité, je však pre rozhodnutie vo veci určujúce, a to preto, lebo odvolací súd mieni na podklade tohto ustanovenia konštituovať alebo deklarovať práva a povinnosti strán sporu inak, ako súd prvej inštancie. Účel tohto ustanovenia je naplnený vtedy, keď odvolací súd mieni doposiaľ nepoužité ustanovenie urobiť základom pre svoje zmeňujúce rozhodnutie vo veci samej, čo ale nie je naplnené v preskúmvanom spore.

13. V danom spore dôvody, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie (nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním už právnymi predchodcami žalobkyne) sú identické s dôvodmi, na ktoré vzal zreteľ už súd prvej inštancie. Inými slovami otázka vydržania sporných nehnuteľností bola predmetom posudzovania tak pred súdom prvej inštancie, ako aj pred odvolacím súdom. V tomto prípade nejde preto o prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu

založené nečakane na iných právnych záveroch, než rozhodnutie súdu prvej inštancie. Námiетка žalovanej preto neobstojí.

14. So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že zo strany žalovanej nebol preukázaný nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bola vylúčená z uskutočňovania jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c) C. s. p.

16. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobkyni úspešnej v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalovanej zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

17. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.